

د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو له امله ملکي وگرو ته د زیانونو د زیاتوالي په اړه د یوناما خانگري رپوټ

کابل، د ۲۰۱۸ کال د اکتوبر ۷ مه - په افغانستان کې د ملگرو ملتونو مرستندويه پلاوي (یوناما) د بشري حقونو په یوه خانگري رپوټ کې چې نن خپور شو، وایي چې دولتي ضد عناصر باید په هغو سیمو کې چې ملکيان اوسېږي، د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو بې توپیره او نامناسبه کارونه ژر تر ژره بنده کړي.

“د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو د قصدي او بې توپیره کارونې له امله افغان ملکي وگرو ته د زیانونو زیاتوالی“ تر عنوان لاندې دغه خانگري رپوټ د جنوري له لومړۍ نېټې څخه د سپټمبر تر دېرشمې د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو له امله د ملکي وگرو د مرگ ژوبلي چټک زیاتوالی مستند کړی، چې د جگړې له امله د ملکيانو د مرگ ژوبلي نږدې نیمایي برخه جوړوي.

خانگري رپوټ په ملکي میشتو سیمو کې د دولت ضد ځواکونو له خوا د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو د قصدي او بې توپیره کارونې زیاتوالي له امله ژوره اندېښنه څرگنده کړې. په رپوټ کې د انتحاري او غیر انتحاري بریدونو کې د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو کارول شامل دي: هغه بمونه چې د ملکي گني گوني په سیمو کې د چاودنې په موخه دیزاین او پلان شوي، تر څو افغان میرمنې، نارینه او ماشومان په نښه کړي، کورونه یې ویجاړ کړي، ژوند یې نا ارامه کړي او د ژوندي پاتې کسانو په منځ کې ویره خپره کړي.

رپوټ د دغو قصدي بریدونو قربانیان د قابله گي زده کوونکي او هغه زده کوونکي چې د کانکور آزمیني لپاره یې تاپیا نیوله؛ د غیرې نیوني او کرکټ سیالیو لوبغاړي او کتونکي؛ په جوماتونو کې لمونځ کوونکي، د بشري مرستو کارکوونکي؛ د ښوونې او روزنې مامورین؛ دولتي ملکي مامورین چې خلکو ته ضروري خدمات برابروي؛ د دولتي خدماتو مراجعین؛ د ټاکنو کارکوونکي او هغه کسان په گوته کړي چې په ټاکنیز بهیر کې برخه اخلي.

د ژوري اندېښنې په څرگندولو سره، رپوټ د خبریالانو او روغتیایي کارکوونکو په نښه کول هم مستند کړي، چې له بریدونو وروسته د ورته ناچاوده توکو په وسیله په نښه شوي دي.

د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د سرمنشي خانگري استازي، ندایمچي یاماموتو وویل: “په قصدي ډول د ملکيانو په نښه کول جنکي جرم دی او نشي تحمل کیدلای.”

یاماموتو چې د یوناما مشر هم دی وویل: “د سملاسي او وروستي زیانونو ورهاخوا چې قربانیانو او دهغوی کورنیو ته اوږي، د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو او خانمرگو بریدونو اوږد مهاله اغیزې چې پر ملکي وگرو یې بندې، نشو کولای له پامه وغورځوو. “هغه زیاته کړه: “د دې ډول بریدونو له وړاندوینې نه هاخوا څرنګوالی افغانانو ته د نه تحمل کړاو لامل شوی او هغوی یې اړ کړي تر څو د دویمې چاودنې په ویره کې ژوند وکړي، او د دوی د نورمال ژوند مخه یې ډب کړي.”

خانمرگي او د تعبیه شویو ناچاوده توکو بریدونه چې پر ملکي وگرو تر سره کيږي او د دې ډول بریدونو بې توپیره کارونه له نړیوالو بشردوستانه قوانینو څخه جدي سرغړونه ده. د تعبیه شویو چاودیدونکو توکو پراخه کارونه چې د مذهبي او قومي لږګیو په ګډون د افغانستان د ملکي وگرو پر ضد تر سره کيږي، د بشریت پر وړاندې جنکي جرمونه بلل کيږي او د اړوندو چارواکو له لوري پلټنې ته اړتیا لري.

یوناما ښکېلو خواوو ته یادونه کوي چې د ملکي وگرو او ملکي تاسیساتو قصدي په نښه کول ودروي، او سپارښتنه کوي چې د دې ډول بریدونو په ترڅ کې د مرگ ژوبلي د مخنیوي لپاره چټک ګامونه پورته شي.

بشپړ رپوټ دلته د لاسرسي وړ دی: <https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>

یوناما د افغانستان له خلکو او حکومت څخه سولې او ثبات ته د رسیدو لپاره ملاتړ کوي. د سیاسي ماموریت په توګه له خپل ماموریت سره سم، یوناما د شخړې مخنیوي او حل، د ونډې اخیستنې د زیاتیدو او ټولنیز بیوالي او همدارنګه د سیمه ییزو همکاريو د پیاوړتیا ملاتړ کوي. دا ماموریت د اغیزمنې حکومتدارۍ ملاتړ کوي، ملي مالکیت او حساب ورکوونکو بنسټونو ته چې بشري حقونو ته د درناوي پر بنسټ جوړ شوي، ملاتړ کوي. یوناما د استقلالیت، بې پرې والي او بیوالي د اصل په پام کې نیولو سره د دینیماتیکو اقداماتو په ګډون د شخړو د زیاتیدو او پراخیدو او مخنیوي په موخه “د ښه نیت چارې” او نورو کلیدي خدمتونه برابروي. دا ماموریت د افغانانو پرمختګ او بشري لومړیتوبونو لپاره نړیوالې مرستې همغږي کوي.